

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ Й ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ІМЕНІ ПРОФ.Є.ПЕТУХОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри педагогіки, психології та
освітнього менеджменту імені проф.Є.Петухова
протокол № 1 від 25.08.2021 р.
завідувачка кафедри

(Людмила ПЕРМІНОВА)

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ

БК 3.1. Універсальні навчальні дії: компетентності XXI століття

Освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки»
Третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Херсон 2021

Назва освітньої компоненти	Універсальні навчальні дії: компетентності XXI століття
Викладач (і)	Пермінова Людмила Аркадіївна
Посилання на сайт	https://www.kspu.edu/About/Faculty/FElementaryEdu/ChairPedagPsychology.aspx
Контактний тел..	+380997372033
Е-mail викладача:	perminova@i.ua
Графік консультацій	Понеділок, 15.00 ауд. 309

Анотація до курсу

Зміни що відбуваються в освіті викликали необхідність розробки нових підходів до навчання і виховання молоді. На перший план сьогодні виходять освітні результати, які відображають надпредметні, загально навчальні компетенції. Сучасний підхід в освіті не заперечує значущості формування міцних предметних знань умінь і навичок, які необхідні, але недостатні для успішного розвитку особистості тих, хто навчається. Це узгоджується зі Стратегією європейської кооперації в освітній галузі. Зокрема, зробити реальністю безперервне навчання протягом усього життя; підвищити якість та ефективність навчання; забезпечити рівність, соціальну солідарність і активну громадянськість; розвивати креативність та інновації. Саме тому в даний час все більш актуальним в освітньому процесі стає використання в навчанні прийомів і методів, які формують уміння самостійно добувати нові знання, збирати необхідну інформацію, висувати гіпотези, робити висновки й умовиводи. Реалізувати це можливо застосовуючи три основні підходи. Перший - формувати прикладні професійні навички (людина уміла). Другий - забезпечити засвоєння знань, інформації, продуктів культури (людина ерудована). Третій - розвинути загальні здібності (насамперед мислення), цінності, соціальні вміння (людина розвинена). Оскільки повноцінне засвоєння знань неможливо без їх використання і загальних когнітивних здібностей, а рішення життєвих завдань неможливо без знань і соціальних навичок, то в реальності ці підходи реалізуються спільно в тому чи іншому балансі.

Зміст освітньої компоненти передбачає ознайомлення аспірантів з основними тенденціями розвитку особистості нової генерації. Змістом передбачено розкриття уявлень про основні ключові компетентності (як про сукупності універсальних навичок) і про людину «нової

грамотності». При цьому в контексті дискусій про «нову грамотність» виділяються обов'язкові знання (предметна або дисциплінарна грамотність) і власне грамотність - як складна універсальна навичка.

Дисципліна передбачає ознайомлення аспірантів з раціональним поєднанням теоретичних знань з умінням застосовувати їх на практиці, що означає переосмислення отриманих в магістратурі знань і навичок та потребу вести пошук ефективних форм і методів навчання, удосконалення знань про становлення особистості.

Навчальна діяльність характеризується суб'єктністю, активністю, предметністю, цілеспрямованістю, наявністю структури та змісту. Особливими ознаками самостійної навчальної діяльності є такі: зміни самого суб'єкта; залежність від рівня розвитку аспіранта та опора на досягнутий рівень розвитку; засвоєння загальних способів дій та наукових понять; передумови загальних засобів дій вирішенню завдань.

Мета курсу: Метою викладання дисципліни за вибором «Універсальні навчальні дії: компетентності XXI століття» є забезпечення готовності аспірантів застосовувати здобуті компетентності у своїх наукових дослідженнях, зміни підходів до професійної діяльності через формування системних знань щодо закономірностей та педагогічних характеристик системи освіти, загальної та педагогічної культури науково-педагогічних працівників.

Головними завданнями дисципліни є: створення умов для засвоєння сучасних тенденцій реформування освіти в Україні; аналіз складових змісту формування універсальних навчальних дій як «навичок майбутнього»; вивчення основних характеристик та особливостей організації освітнього процесу з урахуванням провідних компетенцій «4К» (креативність, критичне мислення, комунікація, кооперація); створення умов для засвоєння аспірантами психологічного змісту та організації основних видів діяльності по формуванню універсальних навчальних дій, використання психологічних методів оптимізації освітнього процесу.

Завдання курсу:

- формування глибоких і міцних знань теоретико-методологічних та методичних основ формування універсальних навчальних дій;
- розкриття сутності й закономірностей зміни психології навчання;
- інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про психолого-педагогічні передумови підвищення якості вищої освіти;
- розробляти, застосовувати сучасні психолого-педагогічні технології, які базуються на знанні законів розвитку особистості і поведінки в реальному і віртуальному середовищі.

Компетентності та програмні результати навчання.

Загальні компетентності:

ЗК 03. Здатність до виявлення і постановки наукових проблем та проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

ЗК 05. Здатність до ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих освітньо-педагогічних проблем / навички використання інформаційних і комунікаційних технологій .

Фахові компетентності:

ФК 03. Здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у сфері освіти та педагогіки.

ФК 05. Знання інноваційних освітніх тенденцій і напрямів, наукових засад управління й забезпечення якості освіти, способів їх реалізації в практиці загальної середньої та вищої школи

ФК 10. Здатність до викладацької діяльності в умовах формальної та неформальної освіти.

ФК 11. Здатність до застосування міждисциплінарного підходу для аналізу, інтерпретації та оцінювання історичних та історіографічних фактів в освіті.

ФК 12. Здатність до філософської та наукової аргументації, володіння системним науковим світоглядом, соціальними навичками, необхідними для професійної діяльності, організації наукового дослідження та представлення його результатів

ФК 14. Здатність організувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу на засадах партнерських стосунків, формувати позитивні міжособистісні взаємини в студентському колективі, формувати корпоративну культуру й імідж ЗВО

Програмні результати навчання

ПРН 01. Критично оцінювати результати наукових досліджень, наукові джерела, нові та складні ідеї, знання про освітню практику, формулювати висновки та рекомендації щодо їх застосування у науково-пошуковій роботі і обґрунтованого впровадження у практику.

ПРН 04. Вести діалог і полілог на засадах професійної етики наукового співтовариства; застосовувати термінологію галузі наукового дослідження, виконувати письмовий переклад та письмовий анотаційний переклад текстів з дотриманням принципів академічної доброчесності.

ПРН 11. Дотримуватися етики наукового дослідження та деонтологічних принципів освітньо-педагогічної роботи.

ПРН 13. Використовувати інноваційні педагогічні методи у вирішенні завдань освіти та викладанні фахових дисциплін у закладах вищої освіти в умовах формальної та неформальної освіти.

ПРН 16. Демонструє здатність організувати освітній процес і викладання дисциплін відповідно до мети, завдань, форм та засобів у сучасних закладах вищої освіти, з урахуванням наукової, навчально-методичної, організаційно-педагогічної складової та нормативно-правового забезпечення функціонування освіти в Україні

ПРН 19. Застосовувати сучасні технології трансформації та конструктивного розв'язання конфліктів, досягнення прийняття спільних рішень, відповідати за обґрунтовані рішення та їх успішне виконання.

ПРН 20. Вміти співпрацювати в організованій груповій роботі, планувати, розробляти та спільно зреалізувати освітні проекти, застосовувати інноваційні стратегії спілкування, на партнерських засадах.

1. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Кількість годин	26	24	100

2. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/
----------------	---------	---------------	---------------------	--------------

				вибірковий
I	3-4	011 Освітні, педагогічні науки	2	Курс за вибором

3. Технічне й програмне забезпечення/обладнання Мультимедійні презентації лекцій.

Політика курсу

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 1.3.2.6. порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті. Конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантними, поважати думку іншого. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустими підказки і списування під час семінарських занять, контрольних робіт тощо.

Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.

Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, здобувачам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються вміння, необхідні для виконання практичних завдань та успішного написання обов'язкових самостійних робіт. Для покращення результату самостійної роботи аспірант має можливість повторно один раз написати самостійну роботу у двотижневий термін у час, відведений для консультацій.

Результат самостійної письмової роботи для здобувача, який не з'явився без поважної причини на контрольний захід, є нульовим. У такому разі, аспірант має можливість написати цю роботу, але максимальний бал за неї буде дорівнювати 50% від загальної кількості балів. Повторне написання роботи для покращення результату не допускається.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, карантин, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із керівником курсу.

4. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 10)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Гуманізація і психологізація системи вищої освіти					
Тиждень А 8 академічних годин	Тема 1,2: Міжнародні дослідження якості освіти. Ключові компетентності XXI століття План 1. Освітня політика України. 2. Універсальні компетентності і « нова грамотність» . 3 Досвід Канади, Китаю, Австрії, Сінгапуру, Фінляндії, Польщі. 4.Як різні держави трансформують зміст освіти для розвитку універсальних компетентностей .	лекція	2, 6, 15, 23, 28	опрацювання змісту лекції, рекомендованих джерел	
	Тема 3,4: Інформаційно-комунікативні технології – інструментарій універсальних навчальних дій План 1. Навички XXI століття нова реальність в освіті 2. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті 3. Комунікація, проектування, моделювання, управління і організація діяльністю	лекція	1, 9, 16, 29,30	опрацювання змісту лекції, рекомендованих джерел	
	Тема 5, 6: Універсальні навчальні дії. Види і функції. Основи формування.	лекція	1,10,11,18,22	опрацювання змісту лекції,	

	<p>План</p> <p>1. Сутність поняття “універсальні навчальні дії”.</p> <p>2. Поняття про процес навчання. Структурні компоненти процесу навчання. Двосторонній характер процесу навчання. Викладання як діяльність викладача, її структура: планування роботи, організація навчальної діяльності учнів, врахування темпів індивідуального психічного розвитку учнів, їх пізнавальних можливостей, стимулювання навчальної діяльності. Учні: пізнавальний процес, що здійснюється здобувачами освіти.</p> <p>3. Психологічний та педагогічний аспекти засвоєння знань. Пізнавальна діяльність як основа розумового розвитку. Здобувач освіти як суб’єкт навчальної діяльності.</p> <p>4. Роль професійних мотивів навчання.</p>			рекомендованих джерел	
	<p>Тема 7: Неперервність формування універсальних навчальних дій</p> <p>План</p> <p>1. Навчання протягом життя</p> <p>2. Особливості формування на рівнях: Початкова школа Середня школа Перед вища школа ЗВО</p>	лекція	7,23,28	опрацювання змісту лекції, рекомендованих джерел	
Тиждень Б 6 академічних годин	<p>Тема 1-2</p> <p>План</p> <p>1. Криза освіти. Основні напрями реформування вищої освіти та науки у XXI столітті</p>	семінар	2,6,15,23,28	Тези виступу	10

	<p>2. Особливості освітніх процесів у державах ЄС</p> <p>3. Навички XXI століття.</p>				
	<p>Тема 3, 4. Інформаційно-комунікативні технології – інструментарій універсальних навчальних дій</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навички XXI століття нова реальність в освіті 2. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті 3. Комунікація, проектування, моделювання, управління і організація діяльністю 	Круглий стіл	1,9,16,29,30	тези виступу	10
	<p>Тема 5,6: Універсальні навчальні дії. Види і функції. Основи формування.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність поняття “універсальні навчальні дії”. 2. Поняття про процес навчання. Структурні компоненти процесу навчання. Двосторонній характер процесу навчання. Викладання як діяльність викладача, її структура: планування роботи, організація навчальної діяльності учнів, врахування темпів індивідуального психічного розвитку учнів, їх пізнавальних можливостей, стимулювання навчальної діяльності. Учіння: пізнавальний процес, що здійснюється здобувачами освіти. 3. Психологічний та педагогічний аспекти засвоєння знань. Пізнавальна діяльність як основа розумового розвитку.Здобувач освіти як суб’єкт навчальної діяльності. 	Семінар, групова робота	1,10,11,18,22	письмова робота	10

	4. Роль професійних мотивів навчання.				
Модуль 2 Психолого-педагогічні особливості викладання у ЗВО					
Тиждень А 8 академічних годин	<p>Тема 8,9: Форми і методи організації формування універсальних навчальних дій здобувачів вищої освіти</p> <p>План</p> <p>1. Сутність і класифікація форм організації навчання, їх психологічне підґрунтя. \</p> <p>2. Дидактичні принципи відбору і викладу навчального матеріалу.</p> <p>3. Консультація як форма організації навчальної діяльності студентів.</p> <p>4. Поняття ”педагогічна технологія”.</p> <p>Педагогічна психологія як основа сучасних навчальних технологій.</p> <p>5. Педагогічно доцільні методи організації навчання здобувачів вищої освіти</p>	лекція	19,24,26,27	опрацювання змісту лекції, рекомендованих джерел	
	<p>Тема 10: Професійне становлення особистості</p> <p>План</p> <p>1. Поняття про процес професіоналізації особистості як новоутворення студентського віку,</p> <p>2. Розвиток Я-концепції здобувачів вищої освіти як показник психологічної готовності до самостійної професійної діяльності.</p> <p>3. Універсальні наічальні дії як інструментарій для становлення педагогічної кар’єри.</p> <p>4. Робота майбутнього вчителя з книгою: професійно-орієнтоване, орієнтовано-референтне, пошуково-референтне, узагальнююче-референтне, оціночне-інформативне, опановуюче-інформаційне,</p>	лекція	5,8,14,18,25	опрацювання змісту лекції, рекомендованих джерел	

	створююче- інформаційне читання. 5. Умови ефективності організації самостійної роботи.				
	Тема 11: Контроль і оцінювання сформованості універсальних навчальних дій здобувачів вищої освіти План 1. Поняття про діагностику навчання та її елементи: контроль, перевірку, оцінювання, накопичення статистичних даних, їх аналіз, виявлення динаміки, тенденції прогнозування подальшого розвитку подій. 2. Контроль знань, його значення та функції. Загальнопедагогічні та дидактичні вимоги до контролю. Зв'язок контролю з іншими ланками процесу навчання: вивченням і осмисленням нового матеріалу, його закріпленням і використанням у практичній діяльності. 3. Критерії оцінки.	лекція	12,20,21	опрацювання змісту лекції, рекомендованих джерел	
	Тема 12,13: Моделювання розвитку універсальних навчальних дій План 1. Моделювання як педагогічна проблема 2. Концептуальні підходи щодо розвитку універсальних навчальних дій 3. Мета і завдання процесу розвитку УНД 4. Вимоги до педагогічних умов розвитку УНД. 5. Методика розвитку УНД.	лекція	1,13,17,18	опрацювання змісту лекції, рекомендованих джерел підготовка реферату	
Тиждень Б 8 академічних	Тема 7: Форми організації процесу розвитку УНД План 1.Групові форми організації роботи студентів	Групова робота	19,24,26,27	Створення міні-поекту	5

годин	2.Сутність педагогічної інноватики. 3.Інтерактивне навчання. 4.Структура та процес ділової гри. 5.Ігрові технології у вищій школі. 6.Методика використання інформаційних технологій навчання: дистанційне навчання, комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації.				
	Тема 8: Професійне становлення особистості План 1. Психологія навчальної діяльності 2. Мотивація навчальної діяльності 3. Психологічні принципи організації навчально-професійної діяльності здобувачів у вищій школі, психологічні особливості формування професійних мотивів навчання та пізнавальної активності, психологічні аспекти організації самостійної роботи.	семінар	5,8,14,18,25	Розробка професійної характеристики майбутнього педагога	5
	Тема 9,10: Система діагностики План Компоненти, функції і види контролю успішності тих, хто навчається Методи і форми організації контролю знань, шляхи їх удосконалення. Рейтинговий контроль. Діагностичні методики. Адекватність вибору. Розробка критеріїв сформованості УНД	робота в групах	12,20,21	Розробка критеріїв успішності	10
	Тема 11.12: Моделювання процесу формування універсальних навчальних дій План 1. Моделювання як педагогічна проблема	Робота в парах	1,13,17,18	Створення моделі Захист реферативної доробки	10

	2. Концептуальні підходи щодо розвитку універсальних навчальних дій 3. Мета і завдання процесу розвитку УНД 4. Вимоги до педагогічних умов розвитку УНД. 5. Методика розвитку УНД.				
--	---	--	--	--	--

9. Система оцінювання та вимоги

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

- 1) взаємодія, вступ у комунікацію, толерантне ставлення до осіб, що мають інші соціокультурні чи гендерно-вікові особливості – диспути, доповіді, бесіди, командні проекти;
- 2) знання, розуміння та дотримання етичних принципів професійної діяльності майбутнього педагога – тестування, поточне опитування, моделювання практичних професійних ситуацій з метою їх вирішення, модульна контрольна робота, реферати;
- 3) набуття знань щодо загальних і спеціальних компетентностей майбутніх фахівців;
- 4) оволодіння інноваційними (активними, інтерактивними) методами викладання;
- 5) знання та вміння обирати й використовувати адекватні (оптимальні варіанти) інноваційні методи формування універсальних навчальних дій;
- 6) пояснення та демонстрація міждисциплінарного підходу у викладанні в презентаційній формі;
- 8) демонстрація медійної презентації;
- 9) розробка системи діагностики успішності сформованості УНД

Шкала оцінювання

За шкалою ECST	Рівень навчальних досягнень студента	Оцінка	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	високий	відмінно	90-100	Студент має ґрунтовні теоретичні знання, вміє аргументовано доводити теореми та властивості. Практичні вправи виконує правильно, розв'язує задачі підвищеної складності
B	високий	добре	82-89	Студент має теоретичні знання, вміє аргументовано доводити теореми та властивості. Практичні вправи виконує правильно, задачі підвищеної

				складності розв'язує з помилками або за допомогою викладача
C	достатній	добре	74-81	Студент знає означення, теореми та властивості. Практичні вправи достатнього рівня виконує правильно
D	середній	задовільно	64-73	Студент знає теоретичний матеріал на задовільному рівні: тільки формулювання означень, теорем, властивостей без доведення. Практичні вправи виконує правильно або з технічними помилками
E	початковий	задовільно	60-63	Студент знає теоретичний матеріал фрагментально: формулює означення, теореми, властивості без доведення і з огріхами. Практичні вправи виконує за допомогою викладача або на репродуктивному рівні під контролем
X	низький	незадовільно	1-59	Студент не знає основний теоретичний матеріал, не розв'язує практичні вправи

Для заліку

Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		залік	іспит
Теми 1- 7	30 балів	Теми 8-13	30 балів	100 балів	40 балів

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Асмолов А., Бурментская Г., Володарская И. и др. Проектирование универсальных учебных действий в старшей школе. Национальный психологический жур-нал. 2011. No 1 (5). С. 104–110.
2. Chan C. (2008). Pedagogical Transformation and Knowledge-Building for the Chinese Learner // Evaluation & Research in Education. Vol. 21. No. 3. P. 235–251. doi: 10.1080/09500790802485245.
3. Foong C.-C., Daniel E.G.S. (2013). Students' Argumentation Skills across Two Socio-Scientific Issues in a Confucian Classroom: Is transfer possible? // International Journal of Science Education. Vol. 35. No. 14. P. 2331–2355. doi: 10.1080/09500693.2012.697209.

4. Mahon B.Z., Caramazza A. (2003). Constraining questions about the organization and representation of conceptual knowledge // *Cognitive Neuropsychology*. Vol. 20. No. 3–6. P. 433–450. doi: 10.1080/02643290342000014.
5. Білошицький А.В. Становлення суб'єктності студентів в освітньому процесі вузу / А.В. Білошицький, І.Ф. Бережна // *Педагогіка*. 2006. № 5. С. 60 – 66.
6. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / за ред. В.Г. Кременя. Авторський колектив : М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. Тернопіль: навчальна книга. Богдан, 2004. 384 с.
7. Галус О. Наукові підходи щодо професійної підготовки майбутніх педагогів у ступеневому вищому навчальному закладі / О. Галус // *Професійне становлення особистості*, 2013. № 2. С. 35-38.
8. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навч. посібник – Донецьк: Вид-во "Ноулідж" (донецьке відділення), 2010. 242 с.
9. Заболотний В., Осика А., Левченко І. Формування універсальних навчальних дій учнів початкової школи під час виконання навчально-дослідницьких проєктів. *Інноваційна педагогіка*. 2012. Вип. 5.
10. Заика Е. В. Как научиться учиться легко: Методические рекомендации по психогигиене и развитию познавательных процессов. Харьков: ХГУ, 1990. 52 с.
11. Заяшникова Н. Формирование универсальных учебных действий у учащихся начальной школы. Концепт. 2017. Т. 22. С. 33–42. URL: <http://e-koncept.ru/2017/670026.htm> (дата звернення: 10.10.2020).
12. Зеленський К.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості / К.В.Зеленський, В.І.Козак, О.В.Синишин; /Нові технології навчання. К., 2001. Вип. 30. С.166-170с.
13. Зінченко О. Концепція моделювання системи професійно-педагогічної підготовки студентів університетів в умовах євроінтеграційних процесів в освіті / О. Зінченко // *Моніторинг якості навчального процесу у вищому навчальному закладі : монографія*. Луганськ : ДЗ “ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013. С. 125-145.
14. Козій Т. В. Формування професійних якостей майбутнього фахівця у ЗВО / Т.В.Козій. *PROFESSIONAL EDUCATION: methodology, theory and technologies* • 4–2016. С 86-101. Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/37-Article%20Text-66-1-10-20190112.pdf>
15. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати /В.Г.Кремень. – Київ: Грамота, 2005. – 448 с.
16. Кучай О. Застосування мультимедіа технологій у педагогічному процесі /О. Кучай // *Професійне становлення*

- особистості, 2013. № 2. С. 218-223.
17. Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця : навчально-методичний посібник до курсу / авт.-упоряд. Н. М. Салига. – Івано Франківськ, 2016. 115 с.
18. Пермінова Л.А. Формування універсальних навчальних дій студентів у системі «педагогічний коледж- вищий навчальний заклад. № 93 (2020): Збірник наукових праць "Педагогічні науки". Режим доступу: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4369>
19. Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності // Хрестоматія з педагогіки вищої школи: навч. посібник / За заг. ред. В.І.Лозової. – Харків: Віровець А.П. «Апостроф», 2011. – С.33-46.
20. Порядок організації контролю поточної успішності студентів. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://nuwm.rv.ua/metods/nu/ndponpu.html>
21. Романів О. Шкала оцінювання : національна та ECTS / Оксана Романів / – Електронний ресурс. Режим доступу : <http://romaniw.pp.ua/shkala-otsinyuvannyanatsionalna-ta-ects>
22. Универсальные компетентности и новая грамотность: от лозунгов У59 к реальности / под ред. М. С. Добряковой, И. Д. Фрумина; при участии К. А. Баранникова, Н. Зиила, Дж. Мосс, И. М. Реморенко, Я. Хаутамяки; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». М.: Изд. дом Высшей школы экономики, 2020. 472 с. 500 экз. ISBN 978-5-7598-2074-1 (e-book).

Додаткові

23. Бовт Д. Просування ідей модератії у роботі навчальної лабораторії класичного університету // Дмитро Бовт, Наталія Лосева // Вища освіта України, 2010. №1. С. 54-59.
24. Еш С. Відкриті заняття у вищих навчальних закладах як форма контролю процесу навчання / Світлана Еш // Вища школа, 2012. №3. С. 84-91.
25. Неловкіна-Берналь О. А. Модель підготовки спеціаліста в контексті компетентнісного підходу / О. А. Неловкіна-Берналь // Освіта Донбасу, 2010. № 1 (138). С. 73-78.

26. Педагогічні технології: теорія та практика: навчально-методичний посібник / за ред. проф. М.В.Гриньової. Полтава: Полт. держ. пед. ун-т. ім. В.Г.Короленка, 2011.
27. Рудницьких О. В. Коучінг як інтерактивна технологія в освіті / О. В. Рудницьких // Вісн. Дніпроп. ун-ту імені Альфреда Нобеля. Сер. «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки, 2014. №2(8). С. 173.
28. Сисоєва С. Компетентнісно зорієнтована вища освіта: формування наукового тезаурусу // Компетентнісно зорієнтована освіта: якісні виміри : монограф. / С. Сисоєва ; редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, С. О. Сисоєва та ін. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. С.18-44.
29. Товканець Г. В. Дистанційна освіта у вузівській системі / Г. В. Товканець // Університетська освіта : навч.-метод. посіб. / укладач Г. В. Толканець. К. : Кондор, 2011. С. 120-123.
30. Трач Д. Організація інноваційної діяльності у виші як умова підвищення якості освіти / Дмитро Трач // Вища шк., 2015. № 4-5. С. 13-19.

Інтернет-ресурси

www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.

<http://www.intellect-invest.org.ua/collaboration/> - Співробітництво - Портал сучасних педагогічних ресурсів

<http://uastudent.com/category/psuhologiya/pedagogika/pedagogika-vyshhoi-shkoly/>